

**ANBEFALET AF
DYRENE
BESKYTTELSE**

SPECIFIKATION

**MÆRKEKRAV
KØDKVÆG**

DYRENES BESKYTTELSE

Krav til mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"	3
DB Kontrol	4
Mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"	5
Krav til kødkvægsproduktion omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"	6
<i>Primærproducent</i>	6
I. Specifikationen	6
II. Race	6
III. Udearealer	6
IV. Opstaldning	7
V. Rumfang, lys og ventilation	8
VI. Management	9
VII. Foder og vand	9
VIII. Sygdoms- og sundhedskontrol	10
IX. Drift	11
X. Transport	12
XI. Kontrolgebyr	12
<i>Slakteri</i>	13
XII. Slagtning	13
Ramme for egenkontrolprogram i kødkvægsproduktion omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"	14
II. Race	14
III. Udearealer	14
IV. Opstaldning	15
VI. Management	15
VII. Foder og vand	15
VIII. Sygdoms- og sundhedskontrol	15
IX. Drift	16
X. Transport	16
Bilag 1. Almindelige Betingelser for brug af fællesmærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"	17
Bilag 1.1	23
Bilag 2. Leveringserklæring til slagteri – kreaturer	24
Bilag 3. Transporterklæring	26

Krav til mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

Kravene til mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" er koncentreret omkring dyrenes velfærd i produktion, transport og ophold på slagteriet og kan skitseres i 5 punkter:

1. Dyrene skal altid have frihed til at kunne bevæge sig frit og have mulighed for at udvise normal adfærd.
2. Dyrene må ikke lide overlast fysisk eller psykisk.
3. Dyrene må ikke sulte, men skal have fri adgang til naturlige fodermidler og vand, således at de kan opretholde god sundhed og vigør.
4. Dyrene må ikke udsættes for unødigt smitte eller lide anden overlast.
5. Dyrene må ikke på nogen måde skræmmes eller unødigt stresses.

Udvikling

Specifikation, og dermed de regler og krav, der er til primærproducenterne, er i løbende udvikling. Denne udvikling skal sikre, at specifikationen til enhver tid er i overensstemmelse med den højeste dyrevelfærd.

Når der vedtages nye regler, skal der sikres passende overgangstider for allerede godkendte producenter, så producenterne får mulighed for at udvikle produktionen i overensstemmelse med de nye krav, og at nye regler ikke indføres med det resultat, at der bliver en konkurrenceforvridning mellem producenter.

Dyrenes Beskyttelse har nedsat Regeludvalg, hvor primærproducenter og distributionsvirksomheder under mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" er repræsenteret. Regeludvalgene udarbejder forslag til ændringer i specifikationen. Dyrenes Beskyttelse vedtager ændringer i specifikationen.

DB Kontrol

Som følge af myndighedskrav har Dyrenes Beskyttelse oprettet en selvstændig kontrolenhed, DB Kontrol. Til at følge DB Kontrols arbejde er der nedsat en kontrolkomité. Kontrolkomitéen skal sikre DB Kontrols uvildighed og interessenternes tilfredshed med DB Kontrol.

Kontrolkomitéen består af et repræsentativt antal medlemmer udpeget af Dyrenes Beskyttelse efter indstilling, heraf som minimum fra:

- Dyrenes Beskyttelse: 1 person
- DB Kontrol: 2 personer
- Producenter omfattet af DB Kontrol: 2 personer
- Slagterier/distributører: 1 person
- Økologisk Landsforening: 1 person
- Forbrugerrådet: 1 person
- Detailhandel: 1 person

Kontrolbesøg

DB Kontrol er ansvarlig for, at der gennemføres kontrolbesøg hos de primærproducenter, der har ønske om at blive certificerede eller er certificerede til brug af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse". Kontrolbesøget foretages af kontrollører tilknyttet DB Kontrol, og opgaven kan være udliciteret til en ekstern partner som f.eks. Baltic Control. Kontrollørerne foretager kontrolbesøg hos hver primærproducent mindst én gang pr. kalenderår. Kontrolbesøget kan foregå som et anmeldt eller uanmeldt besøg. Primærproducenten vil normalt blive adviseret med kort varsel af kontrolløren for at sikre, at den besætningsansvarlige er til stede.

Ved kontrolbesøget gennemgår kontrolløren produktionen og kontrollerer egenkontrolprogrammet.

Mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

ANBEFALET AF DYRENES BESKYTTELSE

Forekomsten af logoet på kødprodukter giver forbrugeren en garanti for, at kødet stammer fra dyr produceret under kravene i denne specifikation.

Fællesmærket skal anvendes på alle færdigvarer, der ønskes forhandlet under mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse".

Fællesmærket må kun anvendes på produkter, der har oprindelse fra dyr produceret under specifikationen.

Producenter og distributionsvirksomheder, der ikke er omfattet af en godkendt specifikation, må ikke anvende fællesmærket. Se desuden *bilag 1*.

Baggrund

Udgangspunktet er at producere sunde kvalitetsprodukter under kontrollerede former, hvor der i produktionsprocesserne er udvist ansvarlighed m.h.t. såvel dyrevelfærd som miljø.

Der stilles store krav til:

- Dyrenes velfærd
- Dyrenes sundhed og fodring
- Miljømæssige hensyn
- Produkternes sundhed, sikkerhed og kvalitet

Det er dokumenteret:

- At tilvækst og foderudnyttelse forbedres, når dyrene får mere plads
- At sundheden forbedres, når dyrene får mere frisk luft
- At dyrenes tilvækst og foderudnyttelse forbedres, når dyrene er mindre syge

Krav til kødkvægsproduktion omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

Primærproducent

I. Specifikationen

Dyrenes Beskyttelse er ansvarlig for specifikationen. Producenten er ansvarlig for at overholde den til enhver tid gældende specifikation, samt for overholdelse af de til enhver tid gældende love, regulativer og myndighedskrav, som finder anvendelse på produktionen.

II. Race

Krav til race og avlsdyr

Specifikationen omfatter kødkvægskreaturer. Der skal derfor anvendes en avlstyr af kødkvægsrace. Hvis der indkøbes dyr, er køberen ansvarlig for, at sælgeren har en godkendelse fra DB Kontrol til at levere under mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse". Det tillades, at avlsdyr (både tyre og køer) indkøbes fra besætninger, der ikke har en godkendelse fra DB Kontrol til at levere under mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse".

Kødkvæget skal være avlet efter lette kælvningsarter, således at kælvningsarter kan foregå naturligt. Det er tilladt at have krydsningsdyr med under 50 % Blåkvæg-gener.

III. Udearealer

Krav til græsningsperiode

Som udgangspunkt skal alle dyr skal have fri adgang til græsarealer i mindst 5½ måneder i sommerperioden (defineret som 1. april - 1. november). Det tillades dog, at man i forbindelse med færdigfødning og sygdom holder kreaturer på stald i sommerperioden - dog maks. 12 uger. Kravet om mindst 5½ måneders afgræsning kan fraviges for kalve født mellem 1. juni og 1. april under forudsætning af, at kalvene har fri adgang til græsarealer *så længe som muligt* (jf. sommerperiodens varighed) - og *mindst* 8 uger i alt uanset færdigfødning på stald.

Krav til græsarealer

Græsarealerne skal være tilstrækkeligt store og min. 500 m² pr. dyr (én Ha = 10.000 m²). Arealerne skal til enhver tid være af en størrelse, der er miljømæssigt forsvarlig, og skal som et absolut minimum følge gældende miljølovgivning.

For alle dyr, der går ude i vinterperioden, er der behov for betydelige arealer, der ikke er vandlidende, for at sikre dyrene mulighed for at færdes på tørre arealer, der ikke er trådt op.

Krav til ly i vinterperioden

For udegående dyr om vinteren skal Fællesudtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd og Dyreværnsrådet fra 2012 følges, hvilket betyder, at dyrene:

DYRENES BESKYTTELSE

- Har et kraftigt og tæt hårlag
- Er i godt huld og tildeles supplerende foder, så det gode huld opretholdes hele vinteren
- Har adgang til frisk drikkevand
- Har adgang til græsdækkede arealer
- Har adgang til et læskur eller en bygning med et tørt og strøet leje, hvor alle dyr kan ligge ned samtidig.

Læskur:

Ifølge Fællesudtalelsen om udegående dyr om vinteren kan kravet om læskur eller bygning helt undtagelsesvist fraviges for alle kvægracer, såfremt dyrenes holdes på store arealer, hvor de "naturlige forhold" er af en sådan beskaffenhed, at der kan ydes dyrene en beskyttelse, der i vidt omfang svarer til den beskyttelse et læskur eller bygning vil kunne give.

Ved "naturlige forhold" forstås, at der er en passende tæthed af bevoksning, der sammenholdt med øvrige landskabsforhold, som hældninger, skrånninger og niveauforskelle, samt jordbundsforhold på arealet, giver dyrene beskyttelse mod vejr og vind og nedbør i overensstemmelse med deres behov. De "naturlige forhold" skal samtidig sikre, at alle dyr på samme tid kan hvile på et passende tørt leje. Undtagelsen fra læskur skal baseres på en konkret vurdering af de "naturlige forhold", og det bemærkes, at randbeplantning alene ikke er tilstrækkelig.

Krav til indhegning

Der skal sikres en god og effektiv hegning af udendørsfold. Brug af pigtråd er kun tilladt som supplement til elhegn ud mod offentlig vej og ved hegning af store fredede naturarealer.

IV. Opstaldning

Krav til indeareal

Samtlige dyr skal have mulighed for at bevæge sig frit. Dyrene skal gå i fællesbokse med strøelse/dybstrøelse. Hvilearealet skal være velstrøet, og dyrene skal kunne ligge tørt og trækfrit. Spaltegulv tillades ikke i dyrenes hvileareal.

Det er tilladt at opstalde avlstyre enkeltvis i op til en måned i en boks med strøelse og mulighed for at se andet kvæg.

Hvis køerne kælver på stald (vinterperioden), skal der etableres et kalveskjul, hvor kalvene kan ligge uforstyrret mellem dieperioderne. Alle kalve, der ikke er fravænnet, må benytte samme kalveskjul. Kalveskjulet giver også mulighed for at tildele kalvene foder separat. Kalveskjulet skal udgøre minimum 1,5 m² pr. ko med kalv under tre måneder ud over det normerede hvileareal (se Tabel 1).

Hvis man i forbindelse med færdigfødning og sygdom holder kreaturer på stald i sommerperioden, skal dyrene have dobbelt så meget plads inde som om vinteren (dvs. 5-9 m² hvileareal i bokse med ustrøet ædeplads og 6-10,8 m² hvileareal i fuldstrøede bokse, jf. Tabel 1).

Hvilearealet skal som minimum overholde følgende arealkrav:

Tabel 1

	Bokse m. ustrøet ædeplads	Fuldstrøede bokse ²
Ammekøer ¹ og avlstyre:	1 m ² /100 kg	1,2 m ² /100 kg
Fravænnede kalve og ungdyr (200 – 699 kg) *	2,5 – 4,5 m ²	3,0 – 5,4 m ²

* Ved beregning af pladsbehov indenfor vægtintervallet anvendes lineær interpolationsmetode (dvs. beregning af en talværdi ud fra to omkringliggende, kendte værdier)

¹) Når køerne kælver på stald, lægges der yderligere 1,5 m² pr. ko med kalv til etablering af kalveskjul

²) I fuldstrøede bokse skal dybstrøelsesarealet være 20 % større, da dyrene står på måtten, når de æder

Dybstrøelsesstalde med strøet hvileareal og separat ædeplads med fast gulv ved foderbordet anbefales. Spaltegulv tillades i forbindelse med gang- og ædearealer. For anbefalinger vedrørende indretning af fællesbokse til kødkvæg henvises til rapporten "Indretning af stalde til kvæg – danske anbefalinger", seneste udgave (Videncentret for Landbrug - Kvæg).

Der skal enten være permanente sygebokse i stalden eller kunne indrettes sygebokse i samme øjeblik, behovet opstår.

Uanset stalddtype skal gulvet i stalden altid være jævnt og skridsikkert.

Opbinding

Det er ikke tilladt at binde dyrene. Undtagelsesvis kan dyr opbindes meget kortvarigt, dvs. maks. 24 timer, i forbindelse med sygdom, behandling eller identifikation af et dyr.

Kortvarig opbinding af udvalgte dyr tillades endvidere i forbindelse med udstillingsarbejde/dyrskuer for at vænne dem til håndtering. Bindslet skal da give dyrene størst mulig frihed til at kunne stå og ligge naturligt, og båsen skal være tør og velstrøet.

Krav til inventar

Alt inventar, fodringsanlæg og lignende skal holdes tilstrækkeligt rent, og det skal altid være velholdt og i god stand. Det forventes desuden, at hele ejendommen fremtræder ryddeligt.

V. Rumfang, lys og ventilation

Krav til rumfang

Der skal være tilstrækkelig med frisk luft i stalden.

Der skal være tilstrækkelig loftshøjde i stalden til, at dyrene kan udføre deres naturlige adfærd, såsom opspring. Mere specifikt skal der alle steder i boksen være mindst 50 cm over dyrene til loftet (såkaldt 'frihøjde'). Frihøjden bedømmes ud fra krydshøjden på det højeste dyr i flokken.

Krav til lys

Der skal være naturligt dagslys i stalden. Lysarealet skal som minimum udgøre 5 % af gulvarealet. Som minimum skal der være 200 Lux i dagsperioden uden kunstig belysning.

Krav til ventilation

Der skal være rigelig med frisk luft i stalden. Ved nybyggeri accepteres kun naturlig ventilation.

VI. Management

Dyrene skal være velplejede og kunne udføre naturlig pelspleje. Huden/pelsen skal være ren og fri for gødning, lus, ringorm og skab. Klovpleje skal udføres efter behov.

Krav til kastration

Det er tilladt at kastre tyrekalve, indtil de er 10 måneder gamle. Kastration skal foretages af en dyrlæge og under bedøvelse.

Dyr med horn og krav til afhorning

Dyr med horn skal gå ude hele året eller have ekstra plads under opstaldning. Dyr med og uden horn i besætningen skal altid gå hver for sig.

Kalve, der slagtes, inden hornet får en størrelse (maks. 5 cm), hvor det udgør en risiko for dyrenes sikkerhed og velfærd, betragtes som ikke-hornede dyr.

Hvis kalve afhornes, skal det ske under bedøvelse og efterfølgende smertelindring, og afhorningen skal foretages så tidligt som muligt og senest ved fravæning. Bedøvelsen ved afhorning skal foretages af dyrlæge. Som dokumentation herfor skal foreligge dyrlægekvittering.

VII. Foder og vand

Krav til fravæning

Alle kalve skal have fri adgang til at patte ved moderen i hele dieperioden. Kalvene må tidligst fravænes, når de er 5 måneder gamle.

Krav til foderkvalitet

Dyrene skal dagligt have en foderration af god kvalitet med alle nødvendige næringsstoffer, mineraler og vitaminer. Tildeling af foder på udearealer og opbevaring af fodermidlerne skal foregå under hygiejniske forhold.

Alle foderblandinger skal være fuldt deklarerede med angivelse af de procentvise mængder af indholdet. Foder må ikke indeholde vækstoffremmere, antibiotika eller andre lægemidler, farvestoffer eller lignende.

Der skal kunne fremvises indlægssedler fra seneste foderleverance.

Krav til fodermængde

Ved måltidfodring skal der være én ædeplads per dyr. Ved fuldfoder eller kraftfoder efter ædelyst er der ikke krav om én ædeplads per dyr. Dyrene skal have fri adgang til grovfoder (strukturfoder) året rundt.

Strøelse regnes ikke som foder. I græsningsperioden vil dyrenes behov for strukturfoder normalt være dækket. Der kan dog være særlige forhold (eksempelvis strukturfattigt græs om efteråret), som betinger, at dyrene tilbydes andet grovfoder, f.eks. halm.

Krav til vand

Der skal til enhver tid være fri adgang til drikkevand for alle dyr. Adgangen til vand skal være i form af vandkopper, vandkar, mulepumper eller lignende. Drikkepipler er ikke tilladt. På naturarealer kan adgangen til vand være naturlige kilder på området, f.eks. en bæk eller en søbred med let adgang til vandet.

VIII. Sygdoms- og sundhedskontrol

Krav til medicin

Dyr må kun medicineres i forbindelse med sygdom. Medicinering skal altid foregå under rådgivning af en dyrlæge.

Den praktiserende dyrlæge skal være orienteret om kravene i specifikationen. Der skal foretages dyrlægebesøg i besætningen mindst én gang om året.

Har man ingen sundhedsrådgivningsaftale, må kun dyrlægen foretage injektioner.

Har man en sundhedsrådgivningsaftale, må dyrlægen udlevere medicin til injektion i henhold til gældende lovgivning (se nedenfor).

Medicin må ikke gives forebyggende. Der må ikke opbevares receptpligtig veterinærmedicin på ejendommen, bortset fra medicin udleveret af dyrlægen til efterbehandling i maksimalt 5 dage.

Der gælder følgende krav til indgivelse af lægemidler: Hvis producenten eller den person, der foretager evt. efterbehandling af syge dyr, ikke er fuldtidsbeskæftiget inden for husdyrproduktion eller har mindst 6 måneders praktisk erfaring med husdyrhold (herunder indgivelse af lægemidler), skal vedkommende have deltaget i et af Fødevarestyrelsen godkendt medicin håndteringskursus.

Behandling med såvel receptpligtig som håndkøbsmedicin medfører en **tilbageholdelsesfrist på to gange** den frist, der er fastsat af Lægemiddelstyrelsen for det pågældende præparat.

Der skal føres journal over al anvendelse af veterinærmedicin samt enhver anden anvendelse af sygdomsbekæmpende midler. Journalen skal til enhver tid opfylde kravene

for en sundhedsrådgivningsaftale. Af journalen skal fremgå følgende:

- Det behandlede dyrs CKR-nr.
- Diagnose
- Navn og mængde af anvendt præparat
- Hvordan lægemidlet er indgivet
- Dato for tildeling (indledning og afslutning)
- Lovbefalet tilbageholdelsesfrist
- Hvem der har udført behandlingen

IX. Drift

Krav til drift

En meget høj standard af driftsledelsen er vigtig. Den daglige, overordnede ledelse skal være erfaren og kompetent i kvægproduktion. Evt. medarbejdere skal være velinstruerede.

Alle dyr skal efterses hver dag for at holde grundigt øje med evt. skader, sygdomstegn eller stress. Dette gælder såvel for dyr på stald som for dyr på græs- eller andre udearealer. Dyrene skal være velplejede. Syge eller tilskadekomne dyr skal behandles omgående.

Indkøb af dyr

Hvis der indkøbes dyr til opfodning, er køberen ansvarlig for, at sælgeren har en godkendelse fra Dyrenes Beskyttelse til at levere under konceptet.

Krav til parallelproduktion

Parallelproduktion af malkekvæg på ejendommen er tilladt. Al kødkvæg på ejendommen skal opdrættes i overensstemmelse med konceptet.

Krav til mærkning og CHR

Alle dyr skal registreres og kunne identificeres.

Dyrene skal kunne identificeres vha. CKR- nr. fra de er 20 dage gamle.

Alle oplysninger vedr. af- og tilgang for samtlige dyr skal registreres i CHR.

Hvis der er opnået dispensation fra myndighederne fra mærkningsfristen på 20 dage, for kvæg der afgræsser godkendte naturarealer (naturkalve), accepteres dette hvis der fremsendes en kopi af den gældende dispensation fra myndighederne.

Egenkontrol

Producenten er ansvarlig for, at specifikationen efterleveres i primærproduktionen, samt at egenkontrollen udføres i overensstemmelse med specifikationen og det til enhver tid gældende egenkontrolprogram.

Klager

Producenten er forpligtet til at notere evt. klager over produktion omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse".

X. Transport

Der skal opbevares en gyldig transporterklæring på ejendommen.

Krav til håndtering

Alle dyr, som flyttes og transporteres, skal behandles, køres og transporteres med stor omtanke og opmærksomhed.

Elektrisk drivstav eller lignende instrumenter må ikke bruges - hverken ved flytning eller læsning af dyrene. Desuden skal dyrene transporteres løse. Det anbefales altid at transportere mere end et dyr ad gangen.

Krav til transporttid og transportvej

Transporttiden af slagtedyrl må maksimalt være 8 timer. Transporten til slagting skal være direkte fra producent til slagteri.

Såfremt der ikke findes slagtefaciliteter for kreaturer inden for 8 timers transporttid (f.eks. fra Bornholm), kan længere transporttid undtagelsesvis tillades; hvis transporttiden overstiger 8 timer, skal dyrene tilbydes vand, foder og hvileperioder, jf. gældende lovgivning.

Transport af slagtedyrl til markeder eller lignende, samt aflæsning/omlæsning undervejs, er ikke tilladt. Opsamling af slagtedyrl fra flere besætninger undervejs (samkørsel) er tilladt, ligesom omlæsning er tilladt i forbindelse med transport af dyr fra naturarealer, småøer og andre steder, hvor det ikke er muligt at køre med en større transportbil.

Krav til transportvognen

Transportvognen skal være indrettet således, at dyrenes behov tilgodeses. Transportvognen skal være forsynet med lift eller rampe, have fuld luftaffjedring på alle aksler, og gulvet skal have gummibelægning eller lignende belægning med samme isolerende, støjdæmpende og skridsikre egenskaber.

Det er tilladt, at producenten selv eller ved 2. mand transporterer kvæg i eget godkendt transportmiddel direkte til et slagteri. Transportafstanden må højst være på 50 km, og transporttiden må maksimalt være 1 time. Der skal som kompensation for manglende luftaffjedring anvendes rigelige mængder halm.

Ved transport af dyr indenfor egen bedrift, og over korte strækninger, kan transporten foregå på andre vogntyper, som sikrer forsvarlig transport.

Krav til udleveringsfaciliteter

Der skal være hensigtsmæssigt indrettede udleveringsfaciliteter i form af løbegang, rampe eller udleveringsfold.

XI. Kontrolgebyr

Kontrolgebyr

Til dækning af udgifter i forbindelse med godkendelses- og kontrolbesøg opkræves der et

kontrolgebyr. Kontrolgebyret opkræves også, selv om godkendelsesbesøget skulle resultere i, at besætningen ikke godkendes.

Der henvises til Dyrenes Beskyttelses hjemmeside (www.dyrenesbeskyttelse.dk) for størrelsen på det til enhver tid gældende kontrolgebyr.

Slakteri

XII. Slagtning

Krav til slagtning

Slagtning skal foregå så skånsomt som muligt, og altid med forudgående bedøvelse.

Dyrene skal slagtes samme dag, som de er leveret.

Alle dyr skal bedøves med bolt pistol, som er *penetrerende* (herved forstås at bolten trænger igennem kraniet og ind i hjernen), inden slagtning.

Dyr må kun føres til slagtning på autoriserede slagterier.

Dyr må også aflives ved at skyde dem (med riffel) og afbløde dem direkte på marken, hvorefter slagtekroppen transporteres til en slagter for videre forarbejdning.

Ramme for egenkontrolprogram i kødkvægsproduktion omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

Rammeegenkontrolprogrammet er en overordnet beskrivelse af egenkontrollen hos primærproducenten. Erklæringerne i bilag 2-3 eller tilsvarende dokumentation, der sikrer, at kravene i erklæringerne opfyldes, kan anvendes i egenkontrollen.

Ansvarlig for egenkontrollen er den driftsansvarlige.

Følgende dokumenter sikrer, at kravene i specifikationen "Mærkekrav - kødkvæg" er overholdt:

- Ajourført besætningsliste og staldblok
- Stambogsoplysninger
- Besætningsliste fra CHR
- Mark- og gødningsplaner
- Indlægs- og følgesedler for foderindkøb
- Staldoversigt med mål og arealer (indvendige mål)
- Evt. dyrlægerapporter og journaler
- Tilbageholdelsessedler
- Fakturaer fra foderindkøb og dyrlæge
- Erklæringer (bilag 2-3) eller tilsvarende dokumentation

Dokumentationen opbevares i to år.

II. Race

Krav til race

Kontrolparameter:

Der skal indhentes stambogsoplysninger ved indkøb af avlsdyr.

Dokumentation:

Stambogsoplysninger. Dokumentationen opbevares i to år.

III. Udearealer

Krav til græsningsperiode

Kontrolparameter:

Der foretages løbende registrering af besætningshændelser, herunder ind- og udbindingstidspunkter, på staldblok. Størrelsen af græsarealer afpasses efter antallet af dyr.

Dokumentation:

Staldblok med registrering af besætningshændelser samt markplaner. Dokumentationen opbevares i to år.

IV. Opstaldning

Krav til indeareal

Kontrolparameter:

Der skal være tilstrækkelige indendørsarealer til rådighed.

Dokumentation:

Oversigt over alle stalde og bokse med angivelse af mål og arealer samt staldblok. Dokumentationen opbevares i to år.

VI. Management

Krav til mærkning og CHR

Kontrolparameter:

Alle dyr mærkes, jf. myndighedskrav.

Dokumentation:

Udskrift fra CHR-register og besætningsliste. Dokumentationen opbevares i to år.

VII. Foder og vand

Krav til foderkvalitet

Kontrolparameter:

Foder kontrolleres ved daglig håndtering. Indlægs- og følgesedler kontrolleres ved modtagelse af foderleverancer.

Dokumentation:

Indlægs- og følgesedler for seneste foderleverance skal opbevares.

VIII. Sygdoms- og sundhedskontrol

Krav til sygdoms- og sundhedskontrol

Der skal føres journal over al anvendelse af veterinærmedicin samt enhver anden anvendelse af sygdomsbekæmpende midler. Journalen skal til enhver tid opfylde kravene for en sundhedsrådgivningsaftale. Af journalen skal fremgå følgende:

- Det behandlede dyrs CKR-nr.
- Diagnose
- Navn og mængde af anvendt præparat
- Hvordan lægemidlet er indgivet
- Dato for tildeling (indledning og afslutning)
- Lovbefalet tilbageholdelsesfrist
- Hvem der har udført behandlingen

Kontrolparameter:

Brug af veterinærmedicin og tilbageholdelsestider registreres på enkeltdyrs-niveau.

Dokumentation:

Tilbageholdelsessedler, dyrlægeregninger, evt. sundhedsrådgivningsaftale og

dyrlægerapporter, journal over anvendelse af veterinærmedicin. Dokumentationen opbevares i to år.

IX. Drift

Krav til fravænning

Kontrolparameter:

Fravænningstidspunkt registreres på staldblok.

Dokumentation:

Staldblok. Dokumentationen opbevares i to år.

Krav til kastration

Kontrolparameter:

Evt. kastration af tyrekalve skal foretages af en dyrlæge.

Dokumentation:

Dyrlægeregninger og tilbageholdelsessedler. Dokumentationen opbevares i to år.

Krav til afhorning

Kontrolparameter:

Kalve må kun afhornes, efter en dyrlæge har lagt en bedøvelse. Dato for afhorning noteres på individniveau på staldblok.

Dokumentation:

Tilbageholdelsessedler, dyrlægeregninger og staldblok. Dokumentationen opbevares i to år.

X. Transport

Krav til transport til slagteri

Kontrolparameter:

Dyr transporteres kun af transportører, der har underskrevet en transporterklæring.

Dokumentation:

Gyldig transporterklæring. Dokumentationen opbevares i hele gyldighedsperioden.

Bilag 1. Almindelige Betingelser for brug af fællesmærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

Gældende fra: December 2017

De følgende vilkår (herefter benævnt "Almindelige Betingelser") gælder for enhver licens til brug af fællesmærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" meddelt af Dyrenes Beskyttelse i Danmark (CVR-nr. 21707414) (herefter benævnt "Dyrenes Beskyttelse").

Yderligere vilkår kan følge af vilkårene for en given primærproducents certificering eller de Specielle Betingelser for en Brandowner-licens (herefter samlet benævnt "Øvrige Betingelser"). I tilfælde af konflikt mellem de Almindelige Betingelser og de Øvrige Betingelser, gælder vilkårene ifølge de Øvrige Betingelser.

1. Mærkningsordningen "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

"Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" er en frivillig mærkningsordning for bl.a. svine-, kalve-, okse-, får, lamme-, fjerkræ-, bison- og kronvildtkød, mælkebaserede fødevarer samt æg. Betingelserne for mærkning af givne fødevarer med "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" er fastsat af Dyrenes Beskyttelse i de til enhver tid gældende specifikationer for henholdsvis bl.a. svin, kalve, kødkvæg, får og lam, slagtefjerkræ, bison og vildtlevende kronvildt, mælk samt æg (herefter benævnt "Specifikationerne").

Deltagelse i mærkningsordningen giver på de af Dyrenes Beskyttelse fastsatte vilkår ret til mærkning af de givne fødevarer med fællesmærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" (herefter benævnt "Mærket"). Mærket er vist i figurmærkeudformning i bilag 1.1.

Dyrenes Beskyttelse er indehaver af alle rettigheder til Mærket, såvel i ordmærke- som i figurmærkeudformning. Mærket er registreret som dansk fællesmærke under registreringsnummer FR 2014 00013.

2. Ansøgning om licens

Primærproducenter (landmænd) henholdsvis andre virksomheder, herunder slagterier, mejerier, fødevarerproducenter, ægpakkerier, fødevarerimportører samt detailhandelsvirksomheder (detaillister), kan efter Dyrenes Beskyttelses modtagelse og skriftlige godkendelse af ansøgning herom opnå ikke-eksklusiv ret til at bruge Mærket.

Hvis Dyrenes Beskyttelse har udformet ansøgningsformularer, skal ansøgere benytte disse i forbindelse med ansøgningen om licens til brug af Mærket. Medmindre andet fremgår af ansøgningen, skal en ansøgning om certificering fra en primærproducent anses for at udgøre en ansøgning om ret til brug af Mærket som primærproducent.

Dyrenes Beskyttelse forbeholder sig at afslå en ansøgning om ret til at bruge Mærket, herunder også selvom betingelserne for certificering eller andre betingelser ifølge en ansøgningsformular eller i øvrigt måtte være opfyldt.

Alle virksomheder, som har fået meddelt licens af Dyrenes Beskyttelse omfattet af disse Almindelige Betingelser, benævnes herefter "Licenstagere".

3. Licensens indhold

En licens til brug af Mærket giver Licenstagerne rettigheder som følger:

Primærproducenters ret til brug af Mærket som primærproducenter

- Primærproducenter certificeret af Dyrenes Beskyttelses kontrolorgan DB Kontrol har i certifikatets gyldighedsperiode ret til at mærke de af certificeringen omfattede fødevarer (emballagen), som den pågældende primærproducent selv har produceret, med Mærket.

Retten til at bruge Mærket gælder kun i forhold til fødevarer, som sælges (i) fra en gårdbutik eller tilsvarende drevet i den pågældende primærproducents navn og for dennes regning og beliggende på en ejendom i Danmark tilhørende den pågældende primærproducent eller (ii) ved staldørssalg fra en ejendom tilhørende den pågældende primærproducent (sådanne varer herefter benævnt "Egenproducerede Varer"). Primærproducenten kan endvidere bruge Mærket i markedsføringsmateriale for Egenproducerede Varer. En primærproducent kan ikke overdrage sin ret til at bruge Mærket til et senere omsætningsled, og senere omsætningsled af fødevarer produceret af en given primærproducent har således kun ret til at bruge Mærket, såfremt de pågældende senere omsætningsled har fået meddelt en Brandowner-licens (som defineret nedenfor) af Dyrenes Beskyttelse.

Andre virksomheder og primærproducenters ret til brug af Mærket som Brand-owners

- Enhver anden virksomhed, herunder slagterier, mejerier, fødevareproducenter, ægpakkerier fødevareimportører samt detailhandelsvirksomheder (detaillister), kan kun anvende Mærket, såfremt den pågældende virksomhed har fået meddelt en Brandowner-licens (varemærkeejerslicens) af Dyrenes Beskyttelse (herefter benævnt "Brandowner-licens"). En certificeret primærproducent skal også have

meddelt en Brandowner-licens, såfremt den pågældende ønsker at anvende Mærket på fødevarer (emballage), som den pågældende sælger på anden vis end ved salg fra gårdbutik eller tilsvarende eller ved stalddørssalg omfattet af bestemmelsen umiddelbart oven for, herunder ved salg over internettet eller ved levering af fødevarer (emballerede) mærket med Mærket til detailister m.v.

En Brandowner-licens giver licenstagere ret til at mærke fødevarer (emballagen), hvor den anvendte råvare udelukkende kommer fra primærproducenter, som er certificeret af Dyrenes Beskyttelses kontrolorgan DB Kontrol (sådanne varer herefter benævnt "Certificerede Varer"). Virksomheden kan endvidere bruge Mærket i markedsføringsmateriale for Certificerede Varer.

Udover, hvad der udtrykkeligt fremgår af de Almindelige Betingelser og/eller de Øvrige Betingelser, opnår Licenstagere ingen ret til at bruge Mærket eller rettigheder til Mærket i øvrigt. Licenstagere må således ikke bruge Mærket på andre måder end udtrykkeligt tilladt i henhold til de Almindelige Betingelser og/eller de Øvrige Betingelser.

En Licenstagere må ikke bruge Mærket uden for Danmark, og en Licenstagere må ikke lade Mærket registrere som varemærke eller søge tilsvarende retsbeskyttelse uden for Danmark. Forudsat at de for brugen af Mærket gældende regler overholdes, er intet i disse Almindelige Betingelser til hinder for salg over internettet af fødevarer mærket med Mærket og/eller for passivt salg af fødevarer mærket med Mærket. Licenstagere anerkender, at Dyrenes Beskyttelse er og skal være indehaver af alle rettigheder til Mærket.

Der skal ikke tilkomme Licenstagere ret til at påtale krænkelse af rettighederne til Mærket, men Licenstagere skal uden ugrundet ophold skriftligt give Dyrenes Beskyttelse meddelelse herom, såfremt de får kendskab til tredjemands uberettigede brug af Mærket.

4. Brug af Mærket

Licenstagere skal altid bruge Mærket i overensstemmelse med de i de Almindelige Betingelser og de Øvrige Betingelser til enhver tid gældende vilkår.

Licenstageres brug af Mærket skal endvidere altid ske i overensstemmelse med de krav, som følger af den til enhver tid gældende designmanual for Mærket (herefter benævnt "Designmanualen"). Der er i Designmanualen blandt andet fastlagt krav til udformningen af Mærket, farvevalg, størrelse og placering på emballage.

Emballager og markedsføringsmaterialer, hvor Mærket bruges, skal godkendes skriftligt af Dyrenes Beskyttelse før tryk, digital udgivelse etc.

Dyrenes Beskyttelse kan herudover fastlægge særlige krav til brug af Mærket som vilkår for en given licens.

NB! Mærke samt Designmanual kan rekvireres hos Dyrenes Beskyttelse.

Der må ikke i markedsføring eller på anden måde, herunder i varedeklARATIONER, gives indtryk af, at Dyrenes Beskyttelse hæfter for en garantiforpligtelse, som følger af garantierklæringer eller lignende vedrørende varer mærket med Mærket.

Licenstageren skal sørge for, og er over for Dyrenes Beskyttelse ansvarlig for, at enhver brug af Mærket sker i overensstemmelse med eventuelle lovgivningsmæssige eller øvrige regulatoriske krav.

5. Opsigelse af licens

Begge parter kan til enhver tid frit opsig en Licenstagers licens til at bruge Mærket med mindst 3 måneders varsel til den første i en kalendermåned.

6. Væsentlig misligholdelse og bod

Ved en Licenstagers væsentlige misligholdelse af vilkårene for brug af Mærket, kan Dyrenes Beskyttelse hæve licensaftalen i forhold til den pågældende Licenstager med øjeblikkelig virkning.

Uanset, om Dyrenes Beskyttelse hæver licensaftalen, er en Licenstager altid erstatningsansvarlig over for Dyrenes Beskyttelse for tab, som er en følge af Licenstagerens væsentlige misligholdelse af vilkårene for brug af Mærket.

I tilfælde af en Licenstagers væsentlige misligholdelse af vilkårene for brug af Mærket, som fortsætter efter at Dyrenes Beskyttelse har meddelt den pågældende Licenstager et skriftligt påbud om at rette for sig, kan Dyrenes Beskyttelse pålægge den pågældende Licenstager en konventionalbod stor DKK 50.000 pr. misligholdelse. I tilfælde af en fortsat misligholdelse betales konventionalbod stor DKK 50.000 pr. påbegyndt uge. Dyrenes Beskyttelse kan kræve erstatning for ethvert tab, som er en følge af den pågældende væsentlige misligholdelse, hvis og i den udstrækning tabet overstiger den samlede konventionalbod. Hvis konventionalbod ikke gyldigt kan opkræves, kan Dyrenes Beskyttelse kræve erstatning for det fulde tab.

Betaling af konventionalbod berettiger ikke til at fortsætte den retsstridige adfærd.

Det følgende er altid væsentlig misligholdelse af vilkårene for brug af Mærket:

- Brug af Mærket i strid med kravene i Designmanualen.
- Brug af Mærket på eller i forbindelse med varer, som ikke er fremstillet i overensstemmelse med Specifikationen, eller som i øvrigt ikke er omfattet af licensen.
- Brug af Mærket i markedsføringsøjemed på en måde, der kan være vildledende.
- Væsentlig forsinkelse med indrapportering af salgsvolumen eller andre indrapporteringspligtige værdier og/eller med betaling til Dyrenes Beskyttelse af eventuelt vederlag for brug af Mærket.
- Enhver anden overtrædelse af de Almindelige Betingelser, de Øvrige Betingelser og/eller andre nugældende eller senere af Dyrenes Beskyttelse fastlagte regler for brug af Mærket.

7. Licensens ophør af andre grunde end opsigelse eller væsentlig misligholdelse

En Licenstagers rekonstruktionsbehandling, konkurs, gældssanering, likvidation, forretningsoverdragelse eller lignende skal øjeblikkeligt skriftligt meddeles Dyrenes Beskyttelse. I tilfælde af en af de førnævnte omstændigheders indtræden er Dyrenes Beskyttelse berettiget til med øjeblikkelig virkning at opsiges Licenstagers licens.

Ved forretningsoverdragelse skal også forstås overdragelse af den bestemmende indflydelse i et aktie- eller anpartsselskab eller en anden form for juridisk person.

8. Konsekvenser af licensens ophør

Ved licensens ophør skal Licenstagere omgående og af egen drift standse enhver brug af Mærket, herunder i reklametryksager og på internettet eller i forbindelse med Markedsføringsaktiviteter, der indeholder Mærket eller refererer til det.

Ved licensens ophør skal Mærket endvidere omgående fjernes fra emballage m.v., og ingen vare må i det hele taget sælges under brug af Mærket efter licensens ophør.

9. Ansvarsfraskrivelse og skadesløsholdelsesforpligtelse

Mærket licenseres på "as is"-basis.

Dyrenes Beskyttelse fraskriver sig ethvert ansvar overfor Licenstagere, som måtte udspringe af eller have forbindelse til aftalen om Licenstagernes brug af Mærket.

Ansvarsfraskrivelsen omfatter, men er ikke begrænset til, ansvar for tab, som måtte være en følge af, at Licenstagere ikke kan bruge Mærket som forudsat, samt ansvar for alt andet direkte og indirekte tab, herunder drifts- og omsætningstab.

En Licenstagere skal straks efter påkrav skadesløsholde Dyrenes Beskyttelse for ethvert krav fra tredjemand, herunder produktansvarskrav, og for Dyrenes Beskyttelses sagsomkostninger m.v., som på nogen måde, direkte eller indirekte, måtte være en følge af eller have forbindelse med Licenstagernes brug af Mærket.

10. Overdragelse

Licenstagere kan ikke overdrage, herunder ved sublicens, rettigheder eller forpligtelser uden Dyrenes Beskyttelses forudgående skriftlige godkendelse.

Dyrenes Beskyttelse kan frit overdrage sine rettigheder og/eller forpligtelser.

11. Lovvalg og værneting

Enhver aftale omfattet af disse Almindelige Betingelser er underkastet dansk ret, idet der skal bortses fra dansk rets internationalprivatretnlige regler, som måtte føre til et andet resultat.

Enhver tvist mellem Dyrenes Beskyttelse og en licenseret bruger af Mærket, som udspringer af eller vedrører parternes aftale vedrørende brugen af Mærket, som ikke kan bilægges ved forhandling, skal indbringes for Sø- og Handelsretten. Hvis Sø- og Handelsretten afviser sagen, skal den indbringes for Københavns Byret.

12. Ændringer

Nærværende Almindelige Betingelser, de Øvrige Betingelser og/eller Designmanualen kan af Dyrenes Beskyttelse til enhver tid ændres. Væsentlige ændringer skal varsles med mindst 3 måneders varsel til den første i en kalendermåned.

Ændringer skal af Dyrenes Beskyttelse meddeles skriftligt til den adresse, som er angivet som Licenstagernes adresse i en ansøgning om licens.

Bilag 1.1

Mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse"

**ANBEFALET AF
DYRENES
BESKYTTELSE**

DYRENES BESKYTTELSE

NB! Friland A/S' producenter skal benytte erklæringer fra Friland

Bilag 2. Leveringserklæring til slagteri – kreaturer

vedrørende levering af kreaturer til slagtning omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse". (Erklæringen skal ledsage dyrene under transport til slagteriet og afleveres til modtagekontrollen på slagteriet).

Leverandør: Navn: _____

Adresse: _____

CHR-nummer: _____ Leverandør nummer: _____

Slagteri/distributør:

Navn: _____

Adresse: _____

CHR-nummer: _____

Er besætningen under offentligt tilsyn for salmonella (sæt kryds): Nej _____ Ja _____

Undertegnede erklærer hermed, at kreaturer med følgende CKR-numre 9(10 cifre):

5 (6) cifre	4 cifre	5 (6) cifre	4 cifre	5 (6) cifre	4 cifre

er leveret fra min besætning den (dato) _____ kl. _____

_____
Dato

_____
Underskrift, Sælger

Denne erklæring skal ledsage dyrene under transport til slagteriet og afleveres til modtagekontrollen. Erklæringen skal opbevares i mindst 2 år.

**DYRENES
BESKYTTELSE**

Forbeholdt slagteriets modtagekontrol:

Afleveringstidspunkt kl. _____ Transporttid _____ Vognens reg. nr.
_____

Er der brugt savsmuld efter gældende forskrifter _____ Vognlads reg. nr.
_____

Undertegnede kvitterer hermed for kontrol af ovenstående

Dato: _____
_____

Underskrift

Bilag 3. Transporterklæring

Transport af dyr til slagteri omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse".

Erklæringen omfatter dyr, der transporteres fra:

Navn (producent): _____

Adresse: _____

CHR-nummer: _____ Leverandørnummer: _____

Undertegnede transportansvarlige erklærer hermed, at dyr fra ovennævnte producent vil blive transporteret under overholdelse af følgende krav:

1. Transportvej og transporttid
  - a. Dyr transporteres direkte fra producent til slagteri uden aflæsning undervejs
  - b. Transporttiden overstiger ikke otte timer. Såfremt der ikke findes slagtefaciliteter for kreaturer som kan nås inden for 8 timer (f.eks. fra Bornholm), kan længere transporttid dog tillades, såfremt at kreaturerne bringes til nærmeste godkendte slagtefacilitet
2. Håndtering
  - a. Dyrene skal transporteres løse (dvs. ikke bundne)
  - b. Der anvendes ikke elektriske drivstokke
3. Transportvognen
  - a. Der anvendes en transportvogn:
    - i. der er forsynet med lift og har fuld luftaffjedring på alle aksler
    - ii. hvor gulvet har gummibelægning eller en lignende belægning med samme isolerende, støjdæmpende og skridsikre egenskaber
  - b. Dyr transporteres ikke i containere

Navn (transportansvarlig): _____

Adresse: _____

Undertegnede transportansvarlige indestår for, at ovenstående krav overholdes ved transport af dyr til slagting omfattet af mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" fra ovenstående producent.

_____
Dato

_____
Underskrift, Transportansvarlig

Denne erklæring er gyldig i 5 år, opbevares i gyldighedsperioden af producenten og vises på forlangende til DB Kontrol. Den transportansvarlige opbevarer en kopi af erklæringen.